

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PB 556

id. 1532

B. 556

DE

ERSTE TRAP VAN HET TAALONDERWIJS,

DOOR

C. F. VAN DUYL,

LEERAAR AAN DE KWEEKSCHOOL VOOR ONDERWIJZERS TE GRONINGEN.

B

VIERDE STUKJE. — STIJLOEFENINGEN.

*Deze maand compleet, in ong. 64 blz.
Prijs 25 Cent.*

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1882.

VOORBERICHT VAN HET EERSTE STUKJE.

Zoolang de Stijloefeningen, waarvan thans het eerste stukje de wereld ingaat, ontbraken, was mijn „Eerste Trap voor het Taalonderwijs” incompleet. Immers, ik schreef in 't voorbericht van 't vierde stukje: „Dat nu (het zuiver schrijven der taal n.l.) is één gedeelte van de taak, die een onderwijzer zich bij zijn taalonderwijs moet stellen. Een ander en zeker niet het minst voorname gedeelte is de uitdrukking der gedachte, de stijl, om het met één woord te noemen”.

Voor zoover men het woord „stijl” niet in zijne hoogste beteekenis opvat, is stijl aan te leeren. Dit wil zeggen, men kan leeren zijne gedachten behoorlijk en gepast uit te drukken. Wat is daartoe noodig? Vooreerst dat men eenen behoorlijken voorraad woorden tot zijne beschikking heeft. Wie in eene taal, ook in zijne eigene, wil spreken of schrijven, moet in de eerste plaats weten, hoe de dingen, de eigenschappen, de werkingen heeten, moet baas zijn, om iedere nuance, die onder 't bereik zijner waarneming valt, met den juisten, eigenaardigen term te benoemen. Daarom zijn, altijd door, oefeningen in 't benoemen der dingen, in 't kiezen van den juisten term noodzakelijk, daar met de ontwikkeling van den leerling ook zijn gezichtskring zich uitbreidt. Maar 't is niet minder noodzakelijk, dat aan de uitdrukking der gedachte eene nauwkeurige waarneming vooraf gaat. Alleen hij, die goed gezien heeft, kan goed weergeven, wat hij gezien heeft. Verder wordt het spreken en schrijven gemakkelijk gemaakt, doordien de eene gedachte zich aan de andere vastknoopt: zoodra de ééne schakel van de keten er is, volgt de andere dikwijls vanzelf. Oefeningen in het combineren van gedachten, in het opwekken van eene gansche reeks door middel van eenen enkelen term, zijn mijns inziens onmisbaar. Dan is het hoogst noodig, dat er veel en goed gesproken wordt, vóór men aan 't schrijven gaat. Een goed deel van de oefeningen in dit eerste stukje zijn dan ook spreekoefeningen: welke zal de onderwijzer naar gelang van omstandigheden zelf het best kunnen bepalen. Eene zeer nuttige stijloefening is voor gevorderde leerlingen het vertalen uit eene vreemde taal in hunne eigene. 't Is zeer moeilijk, althans voor beginners, een equivalent daarvoor te vinden. Eene enkele maal heb ik dat gezocht o.a. in het in woorden laten brengen van gebaren en omgekeerd. Nog is het hoogst nuttig, door 't van buiten leeren van goede taalvormen een zeker — zij 't ook geleend — fonds te verzamelen, dat in tijd van nood goede diensten kan bewijzen. Al die beginselen zijn zooveel mogelijk in mijne stijloefeningen ontwikkeld of zullen dat worden, naarmate de oefeningen voortschrijden. Ik heb bij deze oefeningen natuurlijk eene zekere indeeling gevolgd, die ik evenwel ter wille van de afwisseling niet al te streng heb vastgehouden, al zal men gemakkelijk bij de behandeling der verschillende lesjes de hoofdgedachte terugvinden die mij heeft geleid.

Daar aanvankelijk het Leesboek de beste diensten als stijlmeester kan verrichten, achtte ik het niet noodig deze oefeningen geheel parallel te laten loopen met den ondersten trap van mijne Taaloefeningen. De onderwijzer zal zelf moeten ordeelen, wanneer hij een aanvang kan maken met dit stukje. Waar ik minder gelukkig was in de keuze der stof, houd ik mij voor gegronde aanmerkingen en opmerkingen aanbevolen.

C. F. v. D.

VIERDE TRAP.

De samengestelde zin (zelfstandige zinnen).

1.

Onderwerpszinnen.

Tracht de afhankelijke zinnen, die den dienst doen van onderwerp,
door enkele woorden weer te geven.

Het is nog niet zeker, *dat de koning overleden is.*

Het is niet waarschijnlijk, *dat mijn oom komen zal.*

Het moet u niet verbazen, *dat hij lang weg blijft.*

Het heeft mij zeer verwonderd, *dat hij zoolang gezwegen heeft.*

Wat hij op de vergadering gesproken heeft, was verre van duidelijk.

Het is nog geheim, *dat mijn broeder naar Amerika vertrekt.*

Het is alles behalve fraai, *dat gij uwen plicht vergeet.*

Wat ieder weet, behoeft niet tienmaal gezegd te worden.

Het is vrij zeker, *dat onze vloot zal uitzeilen.*

Het is niet noodig, *dat men zooveel drukte maakt.*

2.

Het omgekeerde van de vorige oefening.

Mijne tegenwoordigheid is hier niet langer noodzakelijk.

Zijn gezegde stond mij maar half aan.

Het gebrokene moet door u betaald worden.

Die lange wandeling lag in mijn plan.

Zijn wangedrag werd door ieder afgekeurd.

Een verblijf van eenige weken in Scheveningen zou u goed doen.

Spoedige bezorging van dezen brief is wenschelijk.

Zijn overhaast vertrek is niet te verdedigen.

De vlucht van den dief is onwaarschijnlijk.

3.

De volgende beknopte onderwerpszinnen moeten volledig gemaakt worden.

Het was mijn voornemen, *u uit te noodigen*.

Het is edel, *zijn vijanden vergiffenis te schenken*.

Het is beter, *te blijven*.

Het is noodzakelijk, *het voorschrift van den dokter te volgen*.

Het is nuttig, *die voorbeelden te volgen*.

Het is mijn plan, *hem te bezoeken*.

Het is uw plicht, *dien man te gehoorzamen*.

Het was zijn wensch, *spoedig te vertrekken*.

4.

Kunt ge wel eene omschrijving geven van de volgende begrippen?

Een pluimstrijker, een duizendkunstenaar, een nachtbraker, een galgebok, een handlanger, een ijdelruit, een krukkebeen, een landrot, een vogelverschrikker, een baliekluiver, een voorsnijder, een onderkruiper.

Men verlangt de volgende uitdrukkingen in goede volzinnen gebruikt te zien:

ten huize, te land, te velde, te vuur en te zwaard, te berge, ter dege, te geef, te goed, te keer, te kwaad, te pas te pronk, ter oore, te vriend, teweeg.

Verklaar de volgende spreekwoorden.

1. Van een andermans leer is 't goed riemen snijden.
2. Als 't kalf verdronken is, dempt men den put.
3. Stille waters hebben diepe gronden.
4. Als het tij verloopt, moet men de bakens verzetten.
5. Hij kwam van den regen in den drop.

Ziehier verscheidene uitdrukkingen met *aan*, die men wil verklaren, door voor de *cursief* gedrukte woorden iets anders in de plaats te zetten.

De jongens waren *aan 't spelen*. Wij gaan *aan 't werk*. De stoomboot is *aan*. De deur stond *aan*. Stap wat *aan*. Die groote jongen *kan mij niet aan*. Kom, dat vette varken *moet er maar aan*. Daar *ligt het aan*. Ik had *eenen gulden aan centen*. Willem had eenen ring *aan den vinger*. Arnhem ligt *aan den Rijn*. De schilderijen hingen *aan den muur*. De boekverkooper woont *vlak aan de kerk*. Hendrik zat *aan mijne zijde*. Die man *heeft geen hemd aan 't lijf*. De melkkan is gebroken, maar *ik ben er niet aan geweest*. *Het is aan u*, om te spelen.

In het leger.

Hier volgen de namen van verschillende begrippen, die gij eens moet omschrijven. Gebruik ze ook in zinnen. Als ge er kans toe zaagt, zou 't wel aardig zijn, als ge er een min of meer aaneengeschakeld geheel van kondt vormen. Dan wordt de volgorde aan u overgelaten.

Soldaat, officier, generaal, soldij, schilderhuis, parade, cavalerie, infanterie, artillerie, inspectie.

Veldslag, beleg, legerkamp, dagmarsch, hinderlaag, schermutseling, overlooper, spion, aftocht, wapenstilstand, wapenschorsing.

Verkennen, inkwartieren, aftrekken, oprukken, overwinteren, omsingelen.

Gevolgtrekkingen.

1. *Alle vogels hebben warm rood bloed.*
2. *De leeuwerik is een vogel.*
3. *De leeuwerik heeft dus warm rood bloed.*

Kunt ge op dezelfde wijze en in denzelfden vorm ook gevolgtrekkingen maken uit deze waarheden:

Vloeistoffen stollen, als ze koud worden. De trekvogels verlaten ons in den winter. De visschen leven in het water. Alle dieren van het kattengeslacht zijn teengangers. Iedere plant draagt vruchten. Alle metalen zijn delfstoffen.

Verklaar de verschillende beteekenissen der volgende woorden:

Een *aanval* van den vijand; een *aanval* van de koorts.

Een *slagader*; een *goudader*; de *adere*n van een blad.

Een *presenteerblaadje*; dit *blaadje* verschijnt tweemaal in de week.

Eene *regenbui*; eene *hoestbui*; hij had van morgen eene kwade *bui*.

Ieder krijgt zijn *deel*; ik heb het eerste *deel* nog niet gelezen.

Water is een gezonde *drank*; die man is aan den *drank*.

Een kilogram is een *gewicht*; uw oom is een man van *gewicht*.

Die man heeft een slecht *gezicht*; wij verloren hem uit het *gezicht*;
hij lachte mij in mijn *gezicht* uit.

De *grond*, waarop wij gaan; dat schip gaat naar den *grond*; ik heb veel *grond* voor mijn vermoeden; eene gouden kroon op fluweelen *grond*.

Verklaar de volgende uitdrukkingen:

Daar kwam de aap uit de mouw.

Deze schrijver doopt zijne pen in gal.

Die minister heeft lange armen.

De arme menschen zaten in zak en asch.

Men schoof de zaak op de lange baan.

Die hartelijke woorden waren balsem in mijne wonde.

Hij is door de banden des bloeds met ons verbonden.

Zijn weg is met bloemen bestrooid.

Uw broeder klampte mij aan boord.

Die man verdient zijn brood in 't zweet zijns aanschijns.

De volgende woorden en uitdrukkingen moeten in zinnen te pas gebracht worden. Tevens moet ge eens goed letten op de overeenkomst in beteekenis, die er tusschen al deze woorden bestaat. Het eene brengt ons als 't ware vanzelf op het andere.

Hopen, verlangen, verwachten, begeeren, wenschen, smachten, reikhalzen, het uitzicht hebben op, zijne zinnen zetten op, snakken naar; zich aan eenen stroohalm vastklampen; zoolang er leven is, is er hoop; gij zijt het plechtanker mijner hoop; op iemand bouwen, . . .

Misschien kunt gijzelf er nog wel eenige uitdrukkingen bijvoegen.

Doe nu eveneens met:

Vreezen, bespotten, stelen.

Behandeling als vroeger.

(De titel door den leerling te kiezen!)

Verscheidene jaren geleden woonde in een Engelsch stadje een oud heer, die zeer liefdadig van aard, maar vooral goedhartig en medelijdend was jegens oude zeelieden. Ieder oud zeeman, die bij hem aanklopte, ontving een stuk geld en een glas wijn ten geschenke. Het was verwonderlijk, welk een aantal van die veteranen in hunne blauwe buizen hem in den loop van het jaar een bezoek brachten. Eindelijk merkte de meid, die de deur open deed, dat al die zonen van de zee eenen bijzonderen lap droegen op

hetzelfde deel van dezelfde mouw. Zij begon ten laatste te denken, dat die oude lap 't een of ander eere teeken van den zeedienst was; echter vond zij dit eene allerleelijkste onderscheiding bij de Engelsche marine. Dit wekte haar wantrouwen op. Derhalve werd de eerste de beste oude blauwbuis, die, gedecoreerd met de orde van den lap, aanbelde, in 't oog gehouden en gevolgd naar zijn verblijf. Men zag hem het huis van zekere oude vrouw binnen gaan en een poosje later weer te voorschijn komen als straatbedelaar, in lompen gehuld. Het was duidelijk, dat er bedrog werd gepleegd en bij nader onderzoek bleek dan ook, dat het huis van de oude vrouw open stond voor alle vagebonden en fielten, die de streek aflieden, en dat zij onder andere verkleedingen, welke zij voorhanden had, er een oud zeemansbuis en dito broek op na hield, om daarmee dit bedrog te laten spelen. Zij werd zonder twijfel voor het leenen van dat pak betaald.

15.

Het schip is met man en muis vergaan. Wat beduidt dat? Merkt ge ook iets eigenaardigs op bij die uitdrukking? Hier is er nog eene: Die man heeft kind noch kraai. Beproof eens, of ge nog enkele van die gevallen meer kunt vinden.

16.

Zie No. 5.

Te bed, te binnen, te buiten, te boven, te hulp, te huur, te kijk, te kust en te keur, te kort, ten laste, te leen, te niet, ten onrechte, te vondeling, te stade, ten pand, ten onder, te loor, te boek, ten opzichte.

17.

Wat is:

een raddraaier, een belhamel, een potkijker, een tafelschuimer, een fikflooiër, een zeeschuimer, een voetzoeker, een kunstrijder, een zakkenroller, een beurzensnijder, een oproerkraaier, een kwakzalver, een klikspaan, een stokebrand?

18.

Van wien zou men kunnen zeggen, dat hij of zij is:

een weerhaan, een kameleon, een kruidje-roer-mij-niet, een spring-in-'t-veld, een jabroer, een blauwbaard, een windmaker, een zeven-slaper, een asschepoester, een Goliath, een Salomo, een ongeluksvogel, een monster, een vogelverschrikker?

19.

Voorwerpszinnen.

Zet de voorwerpen om in zinnen:

Ik vroeg hem *zijn* naam.

Hij verhaalde mij *de schipbreuk van de Koning der Nederlanden*.

De geschiedenis vermeldt *de inneming van Maastricht door Frederik Hendrik*.

Wij vertellen hem *den dood van onzen oom*.

Hij fluisterde mij *den naam van den dief in*.

Hebt gij *zijn* verlegenheid wel opgemerkt?

Men deelde ons *het gezegde van den vorst* mede.

Hij verspeelde *de nalatenschap van zijn* ouders.

Ik voorspel u *grootte rampen*.

De veldheer verkondigde zijnen soldaten *de overgave van de stad*.

20.

Maak de volgende beknopte voorwerpszinnen volledig:

Ik meende te bezwijken van lachen.

Hij verbeelde zich, een geleerd man te zijn.

Zij geloofden uit te munten boven alle anderen.

Men zal u bevelen, morgen weer te komen.

Vader wil u verzoeken, nog wat bij ons te blijven.

De struikroover dreigde, ons te zullen vermoorden.

Hij schreef mij, dat boek voor hem te koopen.

Hij verzekerde ons, liever te willen sterven dan zich over te geven.

Zijne komst verhinderde ons niet, nog eenige oogenblikken te vertoeven.

21.

1. De krijgsman zei: „ik durf alleen den vijand afwachten.”

2. De krijgsman zei, dat hij alleen den vijand durfde afwachten.

Doe eveneens met:

Vader zal zeggen: „daar kan niets van komen.”

Deze geschiedschrijver zegt: „Nederland werd door de Germanen bevolkt”.

Onze buurman zei: „ik zou niet gaarne in de schoenen van dien man staan”.

Een dichter heeft gezegd: „wij zien de gebreken van onzen naaste met een ander oog dan onze eigene.”

Een wijsgeer heeft verkondigd: „hoe meer ik leer, hoe meer ik overtuigd word van mijne onkunde.”

Filips II zei: „ik heb mijne Onoverwinnelijke Vloot niet tegen stormen en onweders uitgezonden.”

De tuinman heeft gisteren gezegd: „mijne appelboomen hebben zeer veel van de vorst geleden.”

Koning Croesus beweerde: „niemand is gelukkig voor zijnen dood.”

22.

Geef alledaagsche benamingen voor de volgende begrippen, (zinnen!)

Ter aarde bestellen; het levenslicht aanschouwen; den laatsten adem uit blazen; door den arm der gerechtigheid gegrepen worden; de stad herrees uit hare asch; hij heeft zijne boeien geslaakt; zijne handen zijn met bloed bevekt; de dag des Heeren; het geluk lacht dien man toe; zijn geweten ontwaakt; de dorst naar goud heeft hem tot die misdaad gebracht; de weggeloopte soldaat kreeg den kogel, zijn makker kreeg den strop.

23.

Breng de volgende uitdrukkingen in gepaste zinnen:

Den vijand *slaan*, eenen goeden slag *slaan*, vuur *slaan*, geld *slaan*, tot ridder *slaan*, de trom *slaan*, alarm *slaan*, de maat *slaan*, geloof *slaan*, de hand *slaan*, de handen ineen *slaan*, in boeien *slaan*, in den wind *slaan*, een oog *slaan*, uit het veld *slaan*, van de hand *slaan*, eene brug *slaan*, goud *slaan*, olie *slaan*, met blindheid *slaan*.

Op de vloot.**Zie No. 8.**

Matroos, kapitein, stuurman, loods, bootsman, hofmeester, scheepsjongen, admiraal;

anker, want, ballast, tuig, roer, zwaard, fok, boegspriet, roeren, steven, spiegel, ra, wimpel, steng, ruim;

stevenen, de zeilen strijken, den steven wenden, zee bouwen, de baren klieven, laveeren, enteren, ankeren, aandoen, uitzeilen, binnen vallen, de vlag strijken, praaïen, averij bekomen, bijdraaïen.

Behandeling als vroeger.

(De titel door den leerling te kiezen!)

Frederik de Groote, koning van Pruisen (1740—1786) hield veel van een snuifje. Om zich de moeite te besparen van altijd in zijne zakken te moeten tasten, had hij op den schoorsteenmantel in alle vertrekken van zijn paleis eene snuifdoos laten zetten.

Eens zag hij uit zijn kabinet, hoe een zijner pages, die meende, niet bemerkt te worden, zoo vrij was, zijne vingers te steken in de geopende doos, die in een naburig vertrek op den schoorsteen stond.

Aanvankelijk zei de koning niets; maar na eene poos liet hij den page roepen en beval hij hem, de snuifdoos te halen. Vervolgens noodigde hij den knaap, die reeds verlegen werd en onraad begon te bespeuren, uit, een snuifje te nemen. „Hoe vindt gij die snuif?” — „Uitmundend, Sire”. — „En deze snuifdoos?” — „Prachtig, Sire”. — „Welnu, neem ze maar mee; want ik geloof wezenlijk,

dat ze voor ons beiden toch te klein is." — De page droop verlegen af en wachtte zich wel, voortaan 's konings snuifdoozen als de zijne te beschouwen.

26.

Wat bedoelt men met de volgende uitdrukkingen:

Een *stijf* touw, een *stijve* nek, een *stijf* hoofd, een *stijf* karakter, eene *stijve* buiging, een *stijve* klaas, *stijf* op zijn stuk staan, de markt is iets *stijver*, hij stapte *stijf* op?

En wat met:

Zwaar geschut; *zware* zijde; eene *zware* misdaad; een *zwaar* verlies; eene *zware* stof; *zware* sigaren; ik heb er een *zwaar* hoofd over?

27.

Beproof eens, op hoeveel verschillende wijzen gij kunt zeggen, hetgeen in de volgende zinnen staat uitgedrukt. Ge moogt wel andere woorden gebruiken en den zin ook wel splitsen in meer zinnen.

1. Op dien dag stierf een man, wiens dood levendige deelneming wekte in de hutten der armen en in de paleizen der grooten.
2. Hoewel deze twee jongens de beste vrienden waren, konden zij het over één ding maar nooit eens worden.
3. Geene enkele wolk was meer aan den hemel zichtbaar en de volle maan zag uit de hoogte op ons neder.
4. Toen de ruiter naderde, zonder door meer andere gevolgd te worden, bedaarde de schrik der landlieden een weinig.

Gebruik de volgende uitdrukkingen in zinnen, waaruit blijkt, dat gij telkens de beteekenis ervan goed gevat hebt.

Van *buiten* leeren; te *buiten* gaan; *buiten* voedsel kunnen; *buiten* het spoor; *buitensporig*; *buiten* kennis; *buiten* mijne kennis; *buiten* mijnen vader; *buiten* den waard; *buitenshuis*; *buitenslands*; *buitendijks*; *buitengaats*; een *buitenkansje*; *buitentijds*.

Men verlangt eene bepaling van de begrippen, door de volgende woorden aangeduid:

Grauw; gepeupel; bergbouw; borstwering; dissel; fabel; geslachtsboom; gijzelaar; kaartlegster; catalogus; scherprechter; kerspel; etgroen; braakland.

In zinnen gebruiken:

Argwaan, baatzuchtig, bepleiten, bescheid, beweegreden, bijgeloof, contract, gretig, grillig, grimmig, hachelijk, hanteeren, ootmoedig.

Welke alledaagsche woorden zoudt gij zetten naast de volgende, die deftiger of meer dichterlijk zijn:

Gelaat; breidelen; deerne; derven; zich in den echt begeben; gemaal; feil; garf; gorgel; heer (*geen man!*); heelen; maagschap; genaken; ontvreemden; popel; reikhalzen; schuchter.

Zie No. 9.

1. Alle dieren, die vliegen kunnen, zijn vogels.
2. De bij kan vliegen.
3. De bij is dus een vogel.

Hoe komt het, dat ge hier eene verkeerde gevolgtrekking krijgt?

1. Alle vogels kunnen vliegen.
2. De bij kan vliegen.
3. De bij is dus een vogel.

Waar zit hier de fout? Zeg hetzelfde ook nog van de volgende voorbeelden:

1. Eene moeder houdt veel van hare kinderen.
2. Die vrouw daar houdt veel van mij.
3. Die vrouw is dus mijne moeder.

1. Alle visschen zwemmen.
2. Deze snoek zwemt niet.
3. Deze snoek is dus geen visch.

Verklaar de volgende spreekwoorden:

1. Iedere vogel zingt, zooals hij gebekt is.
2. Een gerust geweten is een zacht oorkussen.
3. Het sop is de kool niet waard.
4. De appel valt niet ver van den boom.
5. De beste stuurlui staan aan wal.

34.

Wie bouwt luchtkasteelen; wie eet met lange tanden; wie slaat den spijker op den kop; wie is een muggenzifter; wie zoekt spijkers op laag water; wie knijpt de kat in 't donker; wie snijdt een ander den pas af; wie slaat zijn eigen glazen in?

35.

Verklaar:

De dwingelandij van dien vorst kende perk noch paal.
De eerste zonnestraal speelt met het haantje der kerk.
In dat land heeft de wintervorst zijnen zetel opgeslagen.

De grauw bewolkte kimmen

Verbleeken aan het oost.

De doffe nevels kleuren:

De voorjaarsmorgen bloost.

't Pluimdragend gild met open gorgels

Begroet de zon.

De kleurige aster tooit den gaard,

De krekkel zingt in 't groen.

Reeds geelt het fijne berkenblad,

En kleurt reeds hier en daar het pad.

En spreekt van 't na-seizoen.

36.

Zie No. 8. en 23.

In het spoor.

Spoortrein; spoorweg; rails; wissel; waggon; station; tunnel;
perron; signaal; dwarsligger; locomotief, tender; bagage.

Stationschef; machinist; stoker; brugwachter; wisselwachter; conducteur.

Stoom; rook.

Remmen; stoppen; ontsporen; een sneltrein; eene botsing:

37.

Gebruik de volgende woorden in zinnen:

Kindsheid *en* kindschheid; grootheid *en* grootte; flauwte *en* flauwheid; zothed *en* zotternij; begrafenis *en* begraving; wildheid, wildernis *en* verwildering; vrijheid *en* vrijdom; kinderlijk *en* kinderachtig; verschrikt, verschikkelijk *en* schrikachtig.

38.

Behandeling als vroeger:

(De leerling kieze zelf eenen titel!)

Toen Thomas Morus, een beroemd Engelsch schrijver en kanselier van koning Hendrik VIII, die omstreeks 1500 leefde, op zekeren dag alleen ging wandelen op een terras in de nabijheid van de plaats, waar men te Londen de gekken opsloot, was een dezer ongelukkigen ontsnapt en bevond zich op de plaats, waar Morus was. „Spring er eens af,” zei de gek tot hem, „opdat ik het genoeg mag hebben, u spoedig beneden te zien aankomen.”

De kanselier was niet van de sterksten, maar hij redde zich eruit met eene bewonderenswaardige tegenwoordigheid van geest. Hij kwam op den inval, den gek te zeggen: „Mijn vriend, 't is geene vermakelijke en vreemde zaak, eenen mensch te zien vallen; maar als ge wilt, zal ik u wat beters laten zien: ik zal naar beneden

Stoomdrukkerij van J. B. Wolters.

